

2003-09-24

Frikoppling av stöden

I EUs framtida jordbrukspolitik ingår att stöden ska frikopplas från produktionen. Detta görs för att underlätta förhandlingarna i WTO. Enligt WTO driver våra areal- och djurbidrag produktionsökningar och detta är inte förenligt med WTOs regler. De frikopplade stöden erhålls om vissa grundläggande krav uppfylls men det finns inget krav på att fortsätta med den produktion som gav rätten till bidraget.

Tidpunkt för frikoppling

Frikopplingen av stöd görs på tre områden; areal, kött och mjölk. För areal och kött är referensperioden 2000 till 2002 (31 maj 2003) och frikopplingen ska som huvudregel göras 2005 men kan senareläggas ända till 2008. I areal ingår bidragen för spannmål, oljeväxter, träda, proteingrödor och ensilage men inte miljöstöd för vallodling, öppet odlingslandskap mm. På köttssidan berörs handjurs-, diko-, tack-, extensifierings- och slaktbidrag däremot inte kompensationsbidraget. Mjölkstödet ska som huvudregel frikopplas 2008 men kan även göras redan 2005.

Undantag

Sverige har rätt, om vi så väljer, att undanta 25% av arealbidraget från frikoppling och att välja en av tre modeller undantag på köttområdet:

1. Behålla dikobidraget och 40% av slaktbidraget som kopplat.
2. Behålla 75% av handjursbidraget som kopplat.
3. Behålla slaktbidraget som kopplat

Individuell/regional/nationell beräkning

Med frikopplade stöd får varje lantbrukare ett antal sk stödrätter. Varje stödrätt gäller för 1 ha. För att kunna få ut det fulla frikopplade stödet krävs lika många hektar som man har stödrätter till. Det är inte bestämt om stödrätten ska beräknas individuellt, regionalt eller nationellt.

- Individuell beräkning innebär att de stöd som den enskilda gården hade under referensperioden ger den enskilda gårdens stödrätter.
- Regional beräkning innebär att de stöd som gått till en viss region fördelas på regionens areal (obs kan även gälla mjölkstödet), ex på sådana regioner skulle kunna vara arealzonerna för spannmål.
- Nationell beräkning innebär att det totala areal-, kött- och mjölkstödet fördelas på Sveriges areal.

De två sista förslagen till beräkning innebär att spannmålsodlare får dela med sig till icke-spannmålsodlare, att köttproducenter får dela med sig till icke-köttproducenter och att mjölkproducenter får dela med sig till icke-mjölkproducenter. Fördelen med de två sistnämnda förslagen är att det blir betydligt mycket enklare att administrera stödrätterna när det bara finns en eller ett fåtal nivåer på stödrätterna.

Beräkningsgång för individuella stödrätter

Om den individuella beräkningen väljs beräknas det genomsnittliga bidragsbeloppet under referensperioden. På detta vis erhålls ett totalt stödbelopp för företagets areal och köttproduktion.

Företagets totala stödbelopp ska sedan slås ut på dess genomsnittliga bidragsgrundande areal under åren 2000 till 2002. I den bidragsgrundande arealen räknas all arealbidragsmark med och dessutom foderareal, eventuellt även betesmark. Mark som inte räknas med är t ex mark som odlats med potatis eller sockerbetor och betesareal som inte varit foderareal. Genom att dividera det totala stödbeloppet med den genomsnittliga bidragsgrundande arealen erhålls en stödrätt (kr/ha) för en viss areal. I nedanstående exempel förklaras beräkningen utifrån full frikoppling av areal-, handjurs-, slakt- och mjölkbidrag.

Exempel på beräkning

	År			Medel	Summa stöd
	2000	2001	2002		
Totalareal, ha	100	100	200	133	
Varav stödberättigad, ha	85	85	170	113	
Varav arealbidrag, ha	55	45	120	73	
Arealbidrag, kr	112 420	95 985	283 200	163 868	
Totalt Arealstöd					163 868 kr
Handjursbidrag, st	20	25	35		
Ext bidrag, st	0	25	0		
Slaktbidrag, st	40	50	60		
Djurbidrag, kr	37 200	82 000	109 350	76 183	
Totalt Djurstöd					76 183 kr
Kvot, 31 mars året innan frikoppling	500 000			110 000	
Totalt Mjölkestöd (ex 2007)					110 000 kr
Total Stödrätt (areal + djur + mjölk)					350 052 kr
Stödrätt per hektar				113	3 089 kr/ha

I exemplet får denne lantbrukare en stödrätt på 3089 kr/ha för 113 ha, en viss hänsyn kommer även att tas till förändringar fram till den 31 maj 2003. Observera att tidpunkterna för frikoppling inte är fastställda. För en del företag kommer den stödberättigade arealen att bli mindre än företagets nuvarande totalareal. Företaget kan då köpa till stödrätter till flera hektar. En del företag kommer att få en stödberättigad areal som är större än dess totalareal (t ex om företagets totalareal har minskat). Företaget kan då inte utnyttja alla sina stödrätter men har istället möjlighet att sälja av.

Var står de olika intressenterna?

Det är troligt att Sverige väljer att frikoppla areal- och köttstöd 2005 men att mjölken frikopplas senare. Staten vill frikoppla arealbidragen helt medan det verkar som LRF vill behålla de 25%-en som möjlighet ges till. På köttssidan vill staten behålla kopplingen av dikostödet medan LRF, slakterierna och Sveriges nötköttsproducenter vill behålla den 75%-iga kopplingen av handjursbidraget. Svensk Mjölk vill att frikopplingen av mjölkestödet genomförs 2008. Staten vill av administrativa skäl slippa individuella stödrätter men de flesta i näringen är emot det.

Mårten Lidfeldt